

Chwasty – są szkodliwe czy pożyteczne ?

Chwast, to każda roślina niepożądana w danym miejscu – na polach uprawnych, łąkach, w ogrodach, na trawnikach. Co ciekawe, chwasty rosną szybciej jak rośliny uprawiane, konkurując z właściwymi uprawami o wodę, składniki pokarmowe i oczywiście o światło. Ta „konkurencja” wynika z tego, że chwasty są roślinami dzikimi – wykazują większą wytrzymałość i zdolność adaptowania się do warunków otoczenia. Dodatkowo rosną szybciej i często są dużo silniej ukorzenione w glebie. Kwitną, dojrzewają wcześniej, szybciej i wydają nasiona, które są rozprzestrzeniane i opanowują nawet odległe tereny. Chwasty rosnące w nadmiarze na danej działce prowadzą do przesuszenia gleby i bardzo utrudniają przywrócenie gleby do prawidłowej uprawy. Czy jednak chwasty mogą być pożyteczne, czy są potrzebne? Są bardzo potrzebne dlatego, że wzbogacają bioróżnorodność w przyrodzie. Wiemy, że im większa liczba roślin na działce, tym więcej w glebie mikroorganizmów, zwierząt, a na działce ptaków, owadów itp. Im bardziej bogate życie w glebie tym lepszy rozwój korzeni roślin i przyswajanie składników pokarmowych, co z kolei wpływa na jakość roślin, odporność na choroby i szkodniki.

Wracając jednak do chwastów, musimy pamiętać o głównych uprawach w ogrodzie, chociaż bioróżnorodność jest bardzo cenna. Pomimo, że do kwitnących chwastów przylatują pszczoły i inne pożyteczne owady pamiętajmy o granicach rozrostu chwastów, chociaż na dzikich roślinach bytują i rozmnażają się biedronki, bzygi, które później żerują na różnych stadiach rozwojowych szkodników. Nasiona dzikich roślin są chętnie zjadane przez ptaki. W niekoszonych trawach znajdą schronienie ropuchy, ptaki, jeże itp. Motyle natomiast najczęściej składają jaja na liściach łopianu, pokrzywy, ostów. Pamiętajmy, że na kompostowniki składamy chwasty młode bez korzeni, bez nasion.

Z wielu chwastów można sporządzać preparaty poprawiające odporność roślin, zwalczające szkodniki i choroby. Chwasty są też wykorzystywane w medycynie naturalnej np. pokrzywa, mniszek lekarski, żywokost lekarski, łoboda, skrzyp polny itd.

Rośliny w tym chwasty mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi ze względu na zawarte w nich substancje trujące. Do najbardziej niebezpiecznych chwastów należą: bielun dziedzierzawa, blekot pospolity, jaskry, kąkol polny, lulek czarny, starzec jakubek, ostróżeczka polna, wilczomlecz, barszcz Sosnowskiego. Niektóre chwasty mają również właściwości drażniące skórę. Najbardziej popularne to pokrzywa zwyczajna i żegawka, nie stanowią one jednak zagrożenia dla człowieka. Substancje drażniące skórę zawarte są również w soku wilczomleczów.

Dużym zagrożeniem dla upraw są choroby i szkodniki roślin, które często pasożytują na różnych gatunkach chwastów. Stosując ochronę ogrodu należy pamiętać o niszczeniu chwastów będących żywicielami szkodników i czynników chorobotwórczych roślin. Przykładem mogą być chwasty z rodziny krzyżowych: gorczyca polna, rzodkiew świrzepa, tasznik pospolity będące siedliskiem szkodników roślin kapustnych np. bielinka kapustnika i mszyce kapustnych. Natomiast na roślinach z rodziny komosowatych np. komosy białej i łobody, żerują śmietki ćwikłanki, mszyce buraczane oraz tarczники mgławowe występujące również w uprawie buraków. Żywicielem pośrednim rdzy grochu jest wilczomlecz sosnka występujący często na polach i stanowiskach ruderalnych chwastów.

Wiele chwastów ma też walory ozdobne – wystarczy wspomnieć polne maki ,chabry, rumian polny, rumianek i inne.

Ponadto dużo chwastów jest po prostu smaczna, zdrowa i może wzbogacić naszą kuchnię np. babka zwyczajna i pośrednia, bluszcz kurdybanek, cykoria podróżnik, czosnaczek, gwiazdnica, jasnota, komosa, krwawnik, łopian, podagrycznik, pokrzywa, stokrotka i wiele innych.

I co zrobić teraz z chwastami? Wyrwać czy nie? Myślę, że to, że wśród chwastów jest wiele pożytecznych roślin oczywiście nie oznacza, że musimy pozwolić zarosnąć naszym grządkom i rabatom.

Joanna Przeworska-Erazmus